

[Hanne Reintoft.]

helst forbedring. Men det er ikke et lovforslag, arbejdsministeren kan være bekendt at føre igennem folketinget på denne måde. Der er kommet så saglige argumenter for vore ændringsforslag, at det må betragtes som både udemokratisk og et tilbageskridt, at de ikke er blevet taget mere højtideligt.

Erling Dinesen: Forholdet er jo det, at de ændringsforslag, som var stillet, var helt ufærdige og nu trænger til en behandling i arbejdstilsynet og i arbejdsrådet, og der er givet tilsagn om en hurtig behandling i disse instanser.

Jeg håber, vi senere får en virkelig reform af arbejderbeskyttelseslovgivningen; det er jeg enig i at der er behov for. Men da der ligger forbedringer i lovforslaget her, vil vi stemme for det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 139 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Om særlige ledelsesformer) [af Sigsgaard og Kjær Rasmussen].

(Lovforslaget (nr. 148) findes i tillæg A. sp. 3195, fremsættelsen i tidenden sp. 4604).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (Nathalie Lind): Af forslagsstillernes bemærkninger til lovforslaget fremgår det, at man ønsker straks at få mulighed for permanent anerkendelse af institutioner med kollektive ledelsesformer, det vil sige institutioner, hvor der ikke er en enkelt ansvarlig leder.

Som det fremgår af mine udtalelser under første behandling af det lovforslag om kollektiv ledelse, som hr. Sigsgaard og hr. Kjær Rasmussen fremsatte her i tinget den 4. marts 1970, er jeg i høj grad indstillet på, at vi skal nå frem til arbejdsformer inden for

børne- og ungdomsforsorgens institutioner, som er præget af teamwork og medarbejderdemokrati. Jeg skal ikke her gentage min redegørelse for de foranstaltninger, som allerede er gennemført eller er på vej til at blive gennemført med henblik på at medinddrage elever, medarbejdere og forældre i tæt samarbejde om driften af børne- og ungdomsforsorgens institutioner.

I mine besvarelser af spørgsmål fra folketingets socialudvalg i forbindelse med det lovforslag, der som nævnt blev fremsat af forslagsstillerne i 1970, har jeg givet udtryk for, at der er et behov for at indvinde erfaringer og få disse belyst ved en undersøgelse gennem socialforskningsinstituttet, forinden der træffes en endelig afgørelse i sagen. Dette standpunkt vil jeg gerne fastholde, for det er min absolutte opfattelse, at de problemer, vi her står over for, i høj grad trænger til at blive belyst gennem den forsøgsvirksomhed, som allerede er i gang og formentlig kan forventes yderligere udbygget i den nærmeste fremtid.

Jeg skal i denne forbindelse henvise til det svar af 22. april 1971, der er givet til folketingets socialudvalg, og hvor jeg har givet udtryk for det ønskelige i, at det erfaringsmateriale, som kan tilvejebringes gennem de igangværende forsøg, kan tjene som en inspiration for de institutioner, som er impliceret i forsøgene, og dermed medvirke til at udbygge det erfaringsgrundlag, som må være en absolut forudsætning for, at der kan træffes en afgørelse på et forsvarligt grundlag.

Som det vil være forslagsstillerne bekendt, er problemerne om kollektiv ledelse i første række koncentreret om ansvarsfordelingen, og det både når det gælder personalets handlinger i konkrete situationer, og ikke mindst når det drejer sig om ansvaret for undladelser. Hertil kommer endvidere spørgsmålet om ansvarsfordelingen mellem bestyrelserne og medarbejderne og de former, hvorunder dette samarbejde bedst kan udøves.

Lad mig til sidst sige, at vi inden så forfærdelig længe skal tage spørgsmålet om en gennemgribende revision af hele lovgivningen om børne- og ungdomsforsorg op i tilslutning til de overvejelser, der foregår i socialreformkommissionen om at gennemføre en almindelig social service- og bistandslov,

[Socialministeren.]

og føje til, at de erfaringer, vi i mellemtiden kan indvinde med hensyn til problemerne om kollektiv ledelse, vil indgå i overvejelserne ved udformningen af den kommende lovgivning.

Grete Hækkerup: Det foreliggende forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg er et forslag om at indsatte et helt nyt kapitel omhandlende særlige ledelsesformer. Forslagsstillerne ønsker indført en bestemmelse om, at socialministeren efter ansøgning kan tillade kollektiv ledelse ved rådgivningscentre, daginstitutioner og børne- og ungdomshjem. Desuden foreslås bemyndigelse til socialministeren til at iværksætte forsøgsarbejde med kollektive ledelsesformer.

Der er tale om en genfremsættelse af et lovforslag fra sidste år. Der er i det forløbne år sket meget med hensyn til demokrativering af ledelsen af institutionerne. Gennem oprettelsen af medarbejderråd, forældreråd og elevråd, som hver især vælger deres repræsentanter til de enkelte institutioners bestyrelser, er der for disse grupper skabt mulighed for virkelig medindflydelse og medansvar. Der er også sket det, at socialministeren har fået bemyndigelse til i indtil 20 tilfælde at godkende kollektiv ledelse.

Socialdemokratiet går i princippet ind for kollektiv ledelse, men vi finder det rigtigst at indhente erfaringer, som kan danne grundlag for en fremtidig lovgivning. De tilfælde, der er blevet givet til kollektiv ledelse, er jo i virkeligheden forsøg. De følges meget nøje. Erfaringerne med kollektiv ledelse er indtil nu ret forskellige. Der har været tilfælde, hvor man ret hurtigt har opgivet forsøget med kollektiv ledelse, og der er andre tilfælde, hvor det fungerer særdeles godt. Socialdemokratiet ser gerne, at begrænsningen for anerkendelse i op til 20 tilfælde ophæves. Det vil give større mulighed for at få viden om, hvor mange der virkelig ønsker en kollektiv ledelse.

Lis Møller: Vi må vel forvente, som socialministeren sagde i sit indlæg, at loven om børne- og ungdomsforsorg skal gennemgå en revision inden for en overskuelig fremtid i forbindelse med gennemførelse af socialreformen. Men det er et spørgsmål, om man

ikke fra socialministeriets side kunne fremskynde en sådan revision. Der er andre problemer inden for dette område, der trænger sig på foruden ledelsesformerne inden for institutionerne.

Ifølge gældende lov er der intet til hinder for, og det bekræftede socialministeren, sidst vi behandlede spørgsmålet, at institutionerne kan vælge en kollektiv ledelsesform. Men som jeg sagde, da dette lovforslag var til første behandling sidst, den 16. april sidste år, kan der være betænkeligheder af praktisk art at fremføre over for kollektiv ledelse. Jeg synes, det er rigtigt, at medarbejderne drages ind i alle beslutninger, men for mig står det sådan, at der må være én, der samler trådene. Jeg har ganske vist kun personligt kendskab til én børnehave med kollektiv ledelse, men dér viste det sig, at man ud af kollektivet alligevel valgte en leder, som har det endelige ansvar. Jeg synes, at når det f. eks. drejer sig om de økonomiske dispositioner, er det rigtigst, at én enkelt person har det endelige og det fulde ansvar. Det behøver nødvendigvis ikke at være lederen. Det kan udmærket delegeres ud til en af medarbejderne, men ikke til samtlige. Jeg tror også, at der i forholdet til forældrene, til bestyrelsen og socialstyrelsen må være ét menneske, disse har at holde sig til. Det behøver nødvendigvis heller ikke at være institutionens leder. Jeg mener dermed, at hvis institutionen skal ledes kollektivt, må der fastsættes afgrænsede ansvarsområder for hver enkelt medarbejder. Man diskuterer arbejdets tilrettelæggelse og beslutningerne indbyrdes, men derefter har hver sit område.

Som fru Grete Philip sagde, da lovforslaget var til behandling sidst, har man inden for åndssvageforsorgen arbejdet med en form for kollektiv ledelse i de enkelte centre igennem en årrække. Men vi ved også af erfaringerne derfra, at det ikke alle steder har været til lige stor gavn for centrenes beboere til trods for, at hver af de 4 centerledere havde et afgrænset ansvarsområde.

Jeg vil henstille, at man fra socialstyrelsens side giver tilladelse til kollektiv ledelse dér, hvor det ønskes, og hvor det er forsvarligt, men at vi venter med den egentlige lovændring, til hele loven skal til revision, og jeg vil gerne her give tilsagn om en positiv drøftelse til den tid af spørgsmålet.

[Lis Møller.]

Jeg mener også, at vi trænger til snarest at få drøftet nye forsøg inden for institutionerne, og at der må lukkes op for sådanne forsøg i større udstrækning. Det er udmærket, at behovet for institutionspladser gøres op. Det er naturligvis godt, at der bygges den ene institution efter den anden, og det er måske også påkrævet, at der skal være så og så mange håndvaske og wc'er pr. barn. Men det var måske også rimeligt at stoppe op et øjeblik og søge at finde ud af, om vi bruger institutionerne rigtigt. Er de velegnede for børn at vokse op i? Trives børnene? Udvikler de sig til sunde og harmoniske børn? Vi ved desværre alt, alt for lidt om institutionernes indflydelse på de kommende generationers trivsel. Er vuggestuer af det gode eller af det onde? Var det måske bedre, at man betalte moderen for selv at blive hjemme og passe barnet, så længe det er i vuggestuealderen, når man fra sagkundskaben ved, hvor meget de første leveår betyder for barnets fremtid?

Vi taler også så ofte om, at befolkningen ikke skal deles op i grupper, at de ældre, de handicappede, de enlige forsørgere ikke skal anbringes i bestemte boligkomplekser, men naturligvis bo i den almindelige boligmasse. Men børnene anbringer vi rent faktisk i ghettoer: vuggestuebørnene i én, børnehavebørnene i en anden, fritidshjemsbørnene i en tredje. Jeg synes, vi må nå frem til, som der også nu gøres forsøg med i enkelte institutioner, at aldersklasserne blandes. Derved skabes der større tryk hos barnet. Det skal ikke ustandselig flyttes fra det ene miljø til det andet. Det skal ikke ustandselig lære nye mennesker at kende. Denne idelige omskiftning må være en kolossal belastning for et barn.

Mangelen på uddannet personale i institutionerne trænger også til en drøftelse. Personalets ønsker om nedsat timetal og praktikanternes arbejdsområder ligeså. Af disse og mange andre grunde, så jeg meget gerne, at hele loven blev taget op til en hurtig revision, og jeg vil henstille dette til socialministeren.

Eva Ree: VS er undervejs til at efterleve det gamle mundheld „alle gode gange tre“ med sit lovforslag om kollektive ledelsesformer inden for daginstitutioner. Det lovfor-

slag, vi behandler nu, er en genfremsættelse fra marts 1970, hvor udvalgsarbejdet ikke blev afsluttet. Vi har imidlertid arbejdet videre med lovforslaget i socialudvalget og fik i februar måned i år svar på en række spørgsmål, som var blevet stillet. Ved samme lejlighed fik vi udtalelser fra Dansk Børnehaveråd og fra Børne- og Ungdomsforsorgens Personaleforbund om disse organisationers syn på lovforslagets principper.

Begge organisationer havde et positivt syn på den kollektive ledelsesform. Det har socialministeren for så vidt også. Det fremgik allerede under første behandling af lovforslaget i april måned 1970. Så kan man, alt efter temperament og indstilling, beklage, at man ikke er nået længere, eller man kan — og det er jeg enig med socialministeren i — trække vejret en stund og få problemerne om den kollektive ledelsesform yderligere belyst. Det er jo ikke nogen hemmelighed, som det også er nævnt her, at der, specielt hvad ansvarsproblematikken angår, er en række uløste spørgsmål både i relation til forældre og bestyrelse og også rent strafferetligt og erstatningsretligt.

Venstre kan derfor tilslutte sig socialministerens opfattelse, at det er nødvendigt nogen tid endnu at følge den kollektive ledelsesform i de institutioner, som allerede har indført dette princip. Det gøres bl. a. af socialstyrelsens pædagogiske inspektører og af et af børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn nedsat udvalg. Jeg synes derfor ikke, VS kan klage over mangel på interesse for lovforslaget. Man vil måske endda kunne være enig i at lade socialforskningsinstituttet, som det påtænkes, foretage en undersøgelse, der belyser indvundne erfaringer, før der træffes endelig afgørelse.

Det primære er vel, også for VS, at der skabes sikkerhed for, at den kollektive ledelse kan fungere forsvarligt. Der er jo mange forskellige former for kollektiv ledelse i øvrigt. Da arbejdet med denne yderligere kulegravning ikke forhindrer en fortsat forsøgsvis gennemførelse af kollektiv ledelse i de institutioner, som måtte ønske det, finder vi i venstre, at det er rigtigt at tøve en kende, så man ved en tredje fremsættelse kan stå med bedre viden.

Grethe Philip: Jeg har allerede tidligere givet udtryk for, at vi i det radikale venstre

[Grøthe Philip.]

har sympati for muligheden for, at der indføres nye samarbejdsformer inden for børneforborgen. Men jeg har også tidligere sagt, at ansvarsforholdet i forskellig henseende måtte ligge ganske fast, og jeg tror, vi gør klogt i dér at skelne imellem samarbejdet, som det fremtræder indadtil, og samarbejdet i relation til omverdenen, idet andre bør vide på forhånd ganske præcist, hvem der har ansvaret. Det gælder de økonomiske forhold, hvor det er klart, at ansvarsforholdet må ligge fast, men det kan også gælde i andre situationer. Så længe en institution går godt, spiller dette forhold måske ikke så forfærdelig stor rolle. Men i samme øjeblik, der opstår en prekær situation i relation til en af medarbejderne eller i relation til forældrene, er det man skal vide, hvem det er, der har ansvaret. Jeg synes ikke, man kan se bort fra, at man undertiden kan behandle en sag mere menneskeligt og mere diskret, hvis det ikke er en for stor kreds, der er inddraget i den, sammen har ansvaret og sammen skal træffe bestemmelsen om det.

Jeg vil gerne støtte ministerens tanker om, at vi går videre med de forsøg, der er i gang, og forsøger at samle et erfaringsmateriale sammen, som forhåbentlig vil kunne give mulighed for, at vi kan gå ind på de tanker om kollektiv ledelse, som ikke mindst de unge inden for børneforborgen er så optaget af, men på den anden side også sådan, at vi ved mere præcist, hvad det egentlig er, vi gør.

Jeg vil også gerne rejse det spørgsmål, som blev rejst for et øjeblik siden om bestyrelses og tilsynsråds kompetence i forholdet til forstander og personale. Jeg har selv følt, at det var en mangel, at det ikke lå helt klart, og det er også mit indtryk, at personalet føler det som en utryghed og som noget uheldigt, at deres stilling skal være så afhængig af, hvem der sidder i det enkelte tilsynsråd eller den enkelte bestyrelse. Jeg tror, vi har brug for at få gennemgået det spørgsmål og måske få det præciseret noget mere i et cirkulære.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg synes, vi herinde skal være glade for, at der inden for børneforborgen er så mange unge, der går ind i arbejdet med så stort engagement og personlig interesse, og det er da også det,

der ligger bag ved disse tanker om større medarbejderindflydelse. Jeg tror som sagt, det er noget, vi skal være glade for, men vi må bare klart have afgrænset, hvem det er, der i den enkelte situation har ansvaret.

Vivike: Det er mig ganske komplet umuligt at forstå den overdrevne forsigtighed, som de tidligere talere har givet udtryk for. Der står jo ikke i lovforslaget, at der skal indføres kollektiv ledelse. Selv om lovforslaget vedtages, er det op til institutionerne, ledelsen og personalet, om de vil prøve med kollektiv ledelse. Jeg fatter altså ikke, at man er så forsigtig og prøver på at trække dette her længere ud.

Socialistisk folkeparti kan støtte lovforslaget.

Ordføreren for forslagsstillerne (Sigs-gaard): Jeg tror, det var ordføreren for venstre, der sagde, at nu var VS åbenbart på vej til at leve op til det gamle ord „alle gode gange tre“, idet vi nu fremsatte dette lovforslag for anden gang. Nu er det ikke det samme lovforslag; jeg ved ikke, om venstres ordfører ikke har opdaget det. Det lovforslag, vi behandler her, er ændret, så det er altså ikke en genfremsættelse i den forstand.

Dernæst må jeg sige, at jeg er glad for den optimisme, som venstres ordfører her lægger for dagen, nemlig at vi kan nøjes med at fremsætte det tre gange, og så bliver det vedtaget. Jeg synes desværre ikke, ordførernes udtalelser her i dag tyder på, at det går så nemt. Jeg er ganske enig med hr. Vivike i, at det er en fantastisk forsigtighed, man lægger for dagen, en angst for det nye, en frygt for eksperimenter, som vi heldigvis ikke kender på en hel række andre områder; dér går det lidt bedre. Jeg er knap så optimistisk efter forhandlingen her som venstres ordfører. Jeg er bange for, at det som i en række andre sager ikke drejer sig om at fremsætte et lovforslag tre gange eller to gange, men at det snarere drejer sig om, at der skal gå 5, 10 eller måske flere år, før en lille, fornuftig ændring, et lille fremskridt, kan gennemføres, og det synes jeg nok er meget trist.

Der er blevet sagt her, bl. a. af fru Grete Hækkerup, at nogle steder går det godt med kollektiv ledelse, og andre steder går det

[Sigsgaard.]

dårligere. Nu må jeg sige, at jeg ikke synes, vi skal gøre det ringere, end det er. Socialudvalget, som jeg altså ikke har været medlem af, har stillet nogle spørgsmål til ministeren og herunder spurgt, hvordan det egentlig går de steder, hvor man har en eller anden form for kollektiv ledelse, og man siger fra socialministeriets side i svaret:

„Det fremgår af bilaget, at personale og bestyrelse i den nævnte institution — ligesom i de øvrige — i alt væsentligt hittil kun har positive erfaringer med den kollektive ledelsesform.“

Det er altså, hvad man siger fra ministeriets side. Der er i alt væsentligt kun positive erfaringer med disse ledelsesformer. Jeg må tolke det sådan, at det fungerer bedre end de steder, hvor man har den mere traditionelle ledelse:

Jeg kunne godt forestille mig, at man i eksperimenterne gik lidt videre, også i de ønsker, der kommer fra institutionerne. Der drejer det sig i almindelighed om, at personalet i fællesskab skal lede institutionen. Jeg tror, man skulle prøve at få eksperimenter i gang, hvor det er forældre og personale og i de tilfælde, hvor det er praktisk muligt, også børnene eller de unge, der i fællesskab leder institutionen og i fællesskab vælger det institutråd eller institutionsråd, der så skulle varetage ledelsen.

Det støder på nogle vanskeligheder, og den største vanskelighed er alle disse private bestyrelser, som vi trækkes med, bestyrelser, hvis medlemmer ganske tit ikke har nogen større forbindelse med den institution, det drejer sig om. Mange af dem har ikke børn eller unge i institutionen, det er udenforstående, det kan være kommunalpolitikere, ja, det kan i og for sig være alle mulige mennesker, der ikke har en nær forbindelse til den pågældende institution. Jeg synes, at det er et forældet system med disse bestyrelser; jeg synes, de har alt for stor magt, og jeg ved, at direktoratet kan tale med om, hvor mange sager man bare i det sidste år har haft, hvor bestyrelser har optrådt autoritært over for medarbejderne og i og for sig også over for de unge eller børnene på institutionerne. Man har haft kolossale problemer med disse bestyrelser. Man har det vel næsten hver uge for tiden. Det vil

jeg tro ministeren kan bekræfte. Også det, synes jeg, burde danne baggrund for, at man fra flertallets side og fra regeringens side opfordrede til forsøgsvirksomhed, stimulerede forsøgsvirksomhed med ledelsesformerne dér, hvor man i dag ligesom stritter imod og siger: ja men nu må vi først lige se.

Hr. Vivike har ret i sine betragtninger om, at der er ingen grund til at være bange for dette forslag, for hvad står der her? Står der i vores forslag, at der skal være kollektiv ledelse? Vil vi påtvinge institutionerne en bestemt ledelsesform, nemlig en kollektiv ledelsesform? Det står der ingenting om. Der står, at socialministeren efter ansøgning i hvert enkelt tilfælde kan tillade, at daginstitutioner eller rådgivningscentre eller børne- og ungdomshjem ledes kollektivt på vilkår, der fastsættes efter forhandling med ansøgeren. Det vil altså sige, at socialministeren har fuld kontrol med, hvad der sker her. Socialministeren er ikke forpligtet til at give tilladelse. Socialministeren bestemmer selv, i hvor mange tilfælde tilladelsen skal gives. Det er alt, hvad vi foreslår. Det er yderst beskedent; hvordan kan man være så bange for det?

Heroverfor siger man: vel, men allerede i dag gennemfører man jo forsøg med ledelsesformer, og det er rigtigt. Ministeriet har oplyst udvalget om, at 9 institutioner, deraf 7 børnehaver, har ansøgt om kollektiv ledelse. De 5 af dem har ikke fået det, de er godkendt efter loven, det vil sige med én ansvarlig leder. Jeg ved ikke, om det er, fordi de ikke har ønsket at komme uden om denne bestemmelse om én ansvarlig leder, eller det er, fordi man i de tilfælde har nægtet det fra direktoratets side. To af de ni institutioner er godkendt uden leder, idet direktoratet har sagt, at man vil vende tilbage til spørgsmålet om leder senere. Det er jo ikke det samme som, at man har godkendt, at de ingen leder har. Det har man ikke godkendt, og det kan man heller ikke gøre med den lov om børne- og ungdomsforsorg, vi har i dag. Hvis man nemlig fra direktoratets side gør det, så går man imod loven. Det kan vi ikke være tilhængere af jo.

Derfor er det rimeligt, at man vedtager denne lille ændring, som ikke er den endelige bestemmelse om ledelsesformer på disse institutioner, men kun er en overgangsbe-

[Sigsgaard.]

stemmelse, der kan fungere, indtil flertallet her får taget mod til sig eller får indhøstet nogle erfaringer, eller indtil socialreformen er kommet videre, eller hvad man ellers undskylder sig med. Dette er kun ment som en sådan overgangsbestemmelse. Hvorfor kan man ikke vedtage den? Jeg begriber det simpelt hen ikke, medmindre det altså er af bar frygtsomhed.

Dernæst vil jeg beklage en lille smule, at man her næsten kun har talt om den ene bestemmelse i vores forslag, nemlig om ledelsesformerne, men ikke om den anden. Ja, fru Lis Møller var inde på den, men ellers har man stort set forbigået den i tavshed. Den anden bestemmelse er måske nok så vidtrækkende. Det er nemlig et forslag om, at der for disse institutioners vedkommende skal kunne iværksættes et forsøgsarbejde, og selvfølgelig ligger det implicit heri, at så skal der også stilles nogle penge til rådighed for et sådant forsøgsarbejde. Fru Lis Møller har glimrende redegjort for visse forsøg, som man har brug for, eller visse ændringer i den måde, man arbejder på i dag, som der kunne være brug for, og som vi ikke helt kan udtale os om virkningen af i dag, fordi der netop ikke har været gennemført forsøg.

Jeg synes, det må være en helt naturlig ting, at der i en lov som loven om børne- og ungdomsfor-
sorg er en forsøgsparagraf. Vi har den jo i folkeskoleloven, og jeg kan godt røbe her, at formuleringen i vort forslag er praktisk talt ordret kalkeret af fra folkeskolelovens forsøgsparagraf. Det har jeg gjort bevidst; jeg har taget den så direkte som muligt, fordi jeg mener, at der er præcis den samme motivering for forsøgsarbejde, når det gælder børne- og ungdomsinstitutioner, som når det gælder folkeskolen. Jeg mener, at det er rimeligt, at der er en overensstemmelse mellem de forskellige love på det pædagogiske og det sociale område, når det gælder forsøgsarbejde.

Denne lille bestemmelse har man altså ikke rigtig været opmærksom på endnu fra ordførernes side, men jeg vil da gerne høre, hvis man ikke kan gå ind for en sådan forsøgsparagraf, hvad man egentlig motiverer det med.

Må jeg i øvrigt til sidst sige, at jeg regner med, at man denne gang ikke lader være med at gøre sit arbejde færdigt. Det er rig-

tigt, at sidste år ønskede man nogle besvarelser, inden man gjorde det færdigt. Nu har vi de besvarelser. Lovforslaget er fremsat nogle dage inden 15. marts fristen, og det ville have været fremsat allerede i november, hvis vi havde fået de besvarelser tidligere. Jeg har rykket, og det kan jeg dokumentere; jeg har rykket socialudvalget for de besvarelser, og da de kom, fremsatte vi forslaget inden fristens udløb. Derfor må vi kunne forvente, at man færdigbehandler vores forslag, inden folketinget sendes hjem på sommerferie. Det må være rimeligt, at man ikke endnu en gang putter det i syltekrukken. Vel, jeg forstod det sidste år, men det vil ikke blive forstået, hvis det sker endnu en gang. Man må tage sig sammen og tage stilling, det henstiller jeg.

I øvrigt er jeg, når dette mere pessimistiske er sagt, ret optimistisk med hensyn til, hvad der kommer i årene fremover på disse områder — ikke fordi VS fremsætter forslag, for det er jo ikke af hensyn til VS, at man giver sig lidt, at man sætter nogle forsøg i gang, det er jeg selvfølgelig fuldstændig klar over. Det er, fordi der er et pres ude fra institutionerne. Det pres stritter man imod. Det synes jeg ikke man skulle gøre. Jeg synes, man skulle se lidt mere positivt på det og stimulere forsøgene i stedet for at reagere imod dem.

Jeg synes, at der i for høj grad er en tendens til, at man fra flertallets side vil arbejde med restriktioner. Der, hvor en bestyrelse, dér, hvor nogle medarbejdere, dér, hvor en hel institution kommer og siger: vi vil gerne have lov til at arbejde med kollektiv ledelse, er det da rimeligt at imødekomme ønsket. Er det da en opgave for statsmagten, for folketinget, at komme og sige: ja men det må I ikke? Det synes jeg ikke. Jeg synes, det er urimeligt og overflødigt regeri. Det er tit, man beskylder venstre side i salen her for at være tilhænger af restriktioner. Jeg synes, denne lille sag er et eksempel på, at egentlig er det i høj grad fra VKR's side, man gennemfører restriktioner, oprettholder restriktioner, stritter imod en udvikling, der presser sig på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om den offentlige sygeforsikring. (Forhøjelse af grænserne for sygedagpenge, bortfald af såvel ventetidsbestemmelser som begrænsninger i dagpengehjælpens varighed m. v. [af Niels Mørk m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 153) findes i tillæg A. sp. 3233, fremsættelsen i tidenden sp. 4641).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg må begynde med at sige, at for mig at se er forslagene dels udtryk for et principielt ønske om, at dagpengehjælpen i større omfang end hidtil svarer til den mistede indtægt, dels udtryk for et ønske om gennemførelse af hurtige og meget store forbedringer af den eksisterende dagpengeordning.

Jeg vil hertil først bemærke — jeg var også inde på det ved behandlingen af et andet socialdemokratisk forslag sidste fredag her i tinget — at jeg i maj måned sidste år her i tinget gav en redegørelse for regeringens planer om en dagpengereform på baggrund af afsnittet om den kommende dagpengeordning i socialreformkommissionens første betænkning. I denne redegørelse oplyste jeg, at regeringen ville fremme det nødvendige planlægnings- og lovgivningsarbejde mest muligt, og at det var hensigten at fremsætte forslag til lov om ordningen i indeværende samling. Jeg havde sidste fredag anledning til at udtale, at et sådant lovforslag vil komme i denne samling.

Med de nye principper, der skal ligge til grund for den kommende dagpengeordning, er der tale om et omfattende forarbejde, men vi er nu så langt fremme, at vi i løbet

af ret kort tid antagelig vil kunne fremsætte lovforslaget. Det nærmere indhold vil der blive lejlighed til at drøfte senere, og derfor vil jeg i dag nøjes med at henvise til min redegørelse, hvori det er nævnt, at der arbejdes henimod en ordning, hvor dagpengehjælpen i et vist omfang skal gradueres efter den mistede indtægt, idet jeg i redegørelsen udtalte, at den burde udgøre 90 pct. af denne mistede indtægt. Derfor skal jeg blot her knytte nogle almindelige generelle kommentarer til det fremsatte forslag.

Som jeg også pegede på sidste gang, vi havde det socialdemokratiske forslag til behandling her i tinget, kræver en dagpengeordning med graduerede dagpenge efter socialreformkommissionens mening en fuldstændig omlægning af den nuværende administration. Det er også regeringens opfattelse, at en sådan omlægning er nødvendig, i hvert fald hvis administrationen af ordningen skal kunne holdes på et rimeligt niveau. Vi er i socialministeriet ved at forberede denne omlægning i snævert samarbejde med kommunerne, med kildeskattedirektoratet, administrationsdepartementet, de forskellige edb-centraler m. v. Men selv om der, som jeg har nævnt, arbejdes intenst med opgaven, vil det ikke være muligt at lade den nye ordning træde i kraft før den 1. april 1973.

De forbedringer, som man fra socialdemokratiets side nu foreslår, må skønnes at ville medføre en samlet merudgift på ikke under 400 mill. kr. En udgiftsforøgelse af denne størrelsesorden må nødvendigvis indgå i en samlet prioritering af de mange opgaver også på det sociale område, som vi ønsker løst i de kommende år. Jeg kan som eksempel blot nævne de socialdemokratiske forslag om forbedringer på pensionsområdet, som vi for nylig havde til behandling her i tinget, forslag, som jo også er stærkt udgiftkrævende.

Forslagsstillerne har ikke foreslået nogen bestemt løsning af spørgsmålet om finansiering af denne store udgiftsstigning, men man peger i mere almindelige vendinger dels på